

**INTRODUCTIELES
& FILMTIPS**

Beste docent,

Bewegend beeld is overal om ons heen. Scrollend op je mobiel TikToks bekijken, YouTubekennisclips in de klas, of thuis met een tv serie op de bank. Door film- en beelddeducatie toe te passen in de les maken leerlingen het onderwerp zich helemaal eigen. Het helpt ze bewegend beeld beter te begrijpen, te ontleden en in context te plaatsen. Bovendien sluit je ook nog eens naadloos aan bij hun belevingswereld en doe je een beroep op de 21st century skills.

Filmwedstrijd: jouw aarde – jouw Nederland – jouw omgeving

Voor het 150-jarig lustrum van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG) organiseren we de filmwedstrijd jouw aarde – jouw Nederland – jouw omgeving. We dagen scholieren in Nederland uit de camera te richten op de wereld om zich heen en hún blik op hún manier vast te leggen in een eigen korte film. Denk bijvoorbeeld aan onderwerpen als klimaatverandering, demografische ontwikkelingen of stadsontwikkeling. Het genre staat vrij, van animatie, fictie of documentaire, het kan allemaal. Zolang er maar een duidelijke inhoudelijke link is met aardrijkskunde. Alle leerlingen van het voortgezet onderwijs kunnen meedoen. De finalisten nodigen we uit op de finaledag vrijdag 6 oktober bij het MuseonOmniversum waar de prijzen worden uitgereikt.

Maar hoe pak je zo iets aan? In de les kun je ingaan op hoe je een film (technisch) kunt maken. Hoe breng je je onderwerp goed in beeld, welk verhaal wil ik daarover vertellen en op welke manier wil ik dat in beeld brengen? In deze introductieles, ontwikkelt door Filmhub Oost, nemen we je mee.

De filmwedstrijd wordt georganiseerd door het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG) in samenwerking met Netwerk Filmeducatie. Via verschillende regionale “hubs” van dit netwerk kunnen zij jou als docent en je leerlingen ondersteunen. De regionale filmhubs zijn gespecialiseerd in film en beelddeducatie en kunnen jou inspiratie bieden, helpen met specifieke vragen, met workshops op maat of met filmtechnieksets. Voor meer informatie zie <https://150jaarknag.nl/filmwedstrijd/> of bijlage 2 voor de link naar de Filmhub in jouw regio.

Veel succes en plezier!

Aanmelden t/m 31 januari 2023 - Inleveren filmpjes uiterlijk 15 juli 2023

Introductie

20 - 30 min.

Benodigdheden

- pen en papier
- digibord

Met deze korte introductie maken de leerlingen kennis met de filmwedstrijd en het thema jouw aarde – jouw Nederland – jouw leefomgeving. Leerlingen denken doormiddel van een woordweb na over hun relatie met de aarde, Nederland en/of de (eigen) leefomgeving. Daarnaast bekijken en onderzoeken ze verschillende filmfragmenten waarin het thema centraal staat.

5 min Wat gaan we doen?

Start met een introductie van het project en een korte uitleg over de filmwedstrijd. Vertel de leerlingen:

De filmwedstrijd is een wedstrijd waarbij jullie (de leerlingen) een korte film gaan maken over het thema jouw aarde – jouw Nederland – jouw leefomgeving. Een korte film is een audiovisueel eindproduct, die meestal niet langer dan 15 á 20 minuten duurt, dus in weinig tijd een effectief verhaal vertelt.

Een korte film kan een natuurfilm of muziekclip zijn, een documentaire of sciencefiction. Het kan een registratie zijn

van de werkelijkheid, maar ook fictie, kunst of experiment of een promotiefilm van een bedrijf.

De films die jullie maken mogen maximaal 7 minuten duren en dus ook korter. Een film maken kost namelijk meer tijd dan je denkt, vandaar dat we uitgaan van 7 minuten maximaal. Het onderwerp moet je in een korte film opzettelijk klein houden en helder afbakenen. Er is geen tijd voor een lange inleiding of onnodige uitweidingen. Je moet dus goed nadenken over je verhaal of de eventuele boodschap. In enkele minuten moet de essentie van je verhaal of boodschap duidelijk zijn.

Bedenk dus goed wat je wil vertellen en in welke vorm je dat wilt doen. Met verrassende beelden, boeiende actie, onthullende getuigenissen, gebruik van humor of een bijzonder portret zorg je dat je de aandacht vasthoudt.

We gaan het nu eerst over het onderwerp de leefomgeving hebben, daarna gaan we aan de slag met het maken van de korte film.

10 min Woordweb maken

Vraag aan de leerlingen om een woordweb te maken over een van de thema's van de filmwedstrijd *jouw aarde* – *jouw Nederland* – *jouw leefomgeving*. Laat ze hier een keuze in maken of kies voor de leerlingen.

Je kunt daarbij de volgende vragen stellen:

- Waar denk je aan als je aan *jouw aarde* / *jouw Nederland* of *jouw leefomgeving* denkt?
- Wat gebeurt er in op *jouw aarde*, in *jouw Nederland* en in *jouw leefomgeving*?
- Wat denk je dat er gebeurd is in de afgelopen 150 jaar met *jouw aarde*, *jouw Nederland* en in *jouw leefomgeving*?
- Hoe zie jij de toekomst voor *jouw aarde*, *jouw Nederland* en voor *jouw leefomgeving*? En wat wens je?

Bespreek de antwoorden van de leerlingen.

10 - 15 min Kijkopdracht

Jouw aarde, *jouw Nederland* en/of *jouw leefomgeving* is een veelzijdig thema waarbij leerlingen vanuit verschillende invalshoeken het thema kunnen benaderen. Hiervoor hebben we verschillende filmfragmenten ter inspiratie bij elkaar gezet om met leerlingen te bespreken na het

woordweb. De meeste van deze fragmenten zijn te bekijken via Youtube.

Onderwerpen waar veel verschillende filmpjes te vinden zijn, bv over de thema's, globalisering en duurzaamheid, zie ook de site's van [Netwerk filmeducatie](#), [Movies that matter](#) en of [Insience](#).

Voorbeeld filmpjes

Jouw aarde

[How Mushroom Time-Lapses Are Filmed](#)

Een mooie korte documentaire waar ook allerlei camera standen aanbod komen en wat de funtie daarvan is.

[Boer Jansen](#)

Bijzondere animatiefilm over de gevaarlijke gevolgen van het eindeloos uitbreiden van de voedselindustrie.

Jouw Nederland

[Waterverhalen: Annette Harberink, boerin natuurboerderij - Ruimte voor de Rivier](#)

[Nynke Laverman geeft natuur een stem](#)

Jouw leefomgeving

[Hoe ziet het leven in 2050 eruit?](#)

[Scenes from a dry city](#)

Het waterpeil van Kaapstad daalt snelt. Deze korte documentaire belicht de droogte, die miljoenen bewoners beïnvloedt, vanuit verschillende invalshoeken.

Bekijk een aantal van deze voorbeelden met de leerlingen en bespreek wat hen opvalt aan de hand van de volgende vragen:

- Welk verhaal wordt er in de films verteld?
- Hoe hebben de filmmakers de leefomgeving verbeeld?

Kunnen ze benoemen hoe de filmmakers gebruik hebben gemaakt van:

Geluid: Is er muziek gebruikt? Wat voor effect heeft dit op de kijker?

Licht: Zijn er hele donkere stukken of bijzonder licht? Wat voor sfeer creëert dit?

Standpunten en kaders: staat de camera steeds op dezelfde plek of wisselt deze? Hoe houdt de camera jouw aandacht als kijker vast?

Vormgeving: Hoe zag de setting eruit, locatie, kleding en waren er props (rekwisieten)?

Dit zijn allemaal elementen die de leerlingen straks ook bij hun eigen filmpje kunnen inzetten en waar de jury naar zal kijken.

Aan de slag

min. 2 lesuren

Benodigdheden:

- smartphones/tablets/camera's om mee te filmen
- pen en papier
- optioneel: props, kleding, locaties

Neem voldoende tijd (minimaal twee lesuren) om de leerlingen een filmpje te laten maken. Hieronder vind je een kort stappenplan. Heb je hulp nodig? De regionale filmhubs bieden graag ondersteuning. Bekijk de website van Netwerk Filmeducatie en vind de filmhub bij jou in de buurt. Zie contactgegevens in bijlage 2.

Film maken stappenplan

Een filmproces bestaat uit drie fases;

1. preproductie (de voorbereiding);
2. productie (het opnemen van de film);
3. postproductie (het monteren van de film).

De eerste fase is vaak de meest intensieve fase. Hoe beter je alles voorbereid, hoe sneller het opnemen van de film uiteindelijk gaat.

1a. Voordat je kan beginnen met filmen, moet je eerst bedenken wat je gaat filmen. Wat is de boodschap die jij door middel van bewegend beeld wil overbrengen? Begin met het bedenken van een verhaal, binnen het gegeven thema. Werk dit uit in een simpel script of maak een storyboard. Een storyboard is een stripverhaaltje met plaatjes en wat losse woorden erbij.

TIP: Bedenk een eenvoudig verhaal, wat praktisch ook haalbaar is om te filmen.

1b. Als je weet wat je wil gaan vertellen met je verhaal, moet worden nagedacht hoe dat op bewegend beeld eruit gaat zien. Denk dus na over de vormgeving/art direction. Op welke locatie(s) ga je filmen, en welke props (rekwisieten), kleding en attributen heb je nodig? Wie regelt wat en wie krijgt welke taak tijdens het opnemen van de film? Wat is de sfeer van de film, en hoe zie je dat op beeld terug? Zorg er ook voor dat er voldoende licht is op de set, en dat het geluid goed wordt opgenomen.

TIP: Ingewikkelde patronen en beeldschermen gaan flikkeren op film. Probeer dat dus te vermijden.

TIP: Zoek rustige filmlocaties zonder al te veel achtergrondgeluid.

TIP: Indien iemand niet herkenbaar in beeld mag/ wil, kan deze bijv. een rol krijgen als cameraman. Of je kunt werken met verkleedkleden en maskers om iemand onherkenbaar in beeld te brengen.

1c. Voordat je begint met filmen, is het handig alles een keer door te lopen. Oefen dus het verhaal. Zorg er bij dialogen voor dat er luid en duidelijk wordt gesproken.

TIP: Laat het beeld zoveel mogelijk spreken, en gebruik dus zo min mogelijk tekst.

2. Als alles is voorbereid, kan je de film opnemen. Film horizontaal/liggend (landscape). Zorg ervoor dat overbodige attributen uit het beeld worden verwijderd. De achtergrond moet passen bij het verhaal.

TIP: Maak gebruik van verschillende kaders en standpunten.

TIP: Verwijder direct foutieve beelden. Dat scheelt je een hoop zoekwerk tijdens het monteren van de film!

3. De laatste stap is het monteren van de film. Dit is vaak een tijdrovende klus. Naast het zetten van de beelden in de goede volgorde, kun je in deze fase ook bijpassende muziek en/of een voice-over toevoegen. Vergeet ook het toevoegen van de titel van de film en de aftiteling niet! Dit kan gemakkelijk via een edit-programma, maar kun je ook als stopmotion-filmpje toevoegen.

Handig

Op de site <https://2d3d.gratis/> van de Zwolse 'Filmleraar van het Jaar 2020' Bart Valkenier staan veel handige tips! Bijvoorbeeld voor fijne gratis montage programma's.

Via deze link kun je het werkboek Film van de lessenserie Beeldbastards downloaden: [Download werkboek Film](#)

In dit werkboek leren de leerlingen hoe zij een korte film van 5 minuten kunnen maken. Het werkboek bevat zes lessen en een aantal handige bijlagen. Je hoeft misschien niet alle lessen van het werkboek in te zetten, maar haal dat er uit wat passend is bij de filmkennis van de leerlingen.

Meer met [filmeducatie](#) doen?

Op het [LessonUp-kanaal van het landelijke Netwerk Filmeducatie](#) <https://www.lessonup.com/nl/channel/filmeducatie> staan veel gratis digitale lessen, die direct toepasbaar zijn in de klas!

Bijlage 1

Beoordelingscriteria

Beoordelingscriteria

Tijdens het festival is er geen ruimte om alle gemaakte filmpjes te tonen en er zal door een jury een selectie worden gemaakt. De wedstrijd is verdeeld in twee categorieën: klas 1,2,3 (VMBO/HAVO/VWO) en klas 4,5,6 (VMBO/HAVO/VWO).

Indicatief hanteren zij daarbij de volgende criteria:

- Aardrijkskunde onderwerp centraal: staat er een aardrijkskundig onderwerp centraal en wordt deze op een creatieve manier behandeld?
- Compleet verhaal; wordt er een goed opgebouwd, duidelijk en volledig verhaal verteld, dat aansluit bij het thema van het festival?
- Passende vormgeving; past de vormgeving (props, (aan)kleding, locatie, kleurgebruik, etc.) bij het verhaal van de film?
- Functioneel licht; is het licht functioneel en ondersteunend aan het verhaal?
- Duidelijk geluid; is het geluid duidelijk en ondersteunend aan het verhaal?
- Standpunten en kaders; is het filmpje film technisch interessant? Zijn er verschillende standpunten en kaders gebruikt?

De 5 filmpjes met de hoogste scores zullen worden getoond tijdens de

finale dag. De bijbehorende klassen nodigen we uit op de finale dag 6 oktober 2023 in het MuseonOmniversum waar de prijzen worden uitgereikt. Bij de selectieprocedure zal er naast bovengenoemde criteria rekening worden gehouden met nationale spreiding over de deelnemende scholen.

Jury

De jury zal bestaan uit filmdeskundigen en geografen en worden later bekend gemaakt.

Aanleveren filmpjes

Indien je wil deelnemen aan de filmwedstrijd, ontvangt het KNAG **uiterlijk zaterdag 15 juli** de filmpjes in een privé YouTube kanaal. De link naar het privé kanaal wordt na definitieve aanmelding gedeeld. Lever de horizontaal opgenomen filmpjes als MP4- formaat aan.

Let op; de school is verantwoordelijk voor de AVG van de leerlingen. Bij het toesturen van de filmpjes gaat de organisatie van het festival er vanuit dat ouders toestemming hebben gegeven voor eventuele vertoning op het grote doek tijdens het festival.

Bijlage 2

Ondersteunend materiaal

Een film maken is heel leuk en leerzaam. Er komen veel zaken bij kijken zoals acteren, filmen en monteren. Bekijk eens de [tutorials van Bekijk 't](#) op YouTube waarin allerlei aspecten van het film maken zijn uitgelegd.

De filmwedstrijd wordt ondersteund door [Netwerk Filmeducatie](#). Op hun website is nog meer nuttige informatie te vinden en hebben ook [een speciale pagina rondom film en aardrijkskunde](#) en [Inspiratie bij filmwedstrijd 150 jaar KNAG](#) <https://filmeducatie.nl/inspiratie-filmwedstrijd-knag>

Kun je wel wat hulp gebruiken? De regionale filmhubs zijn gespecialiseerd in film en beeldeducatie en kunnen jou inspiratie bieden, helpen met specifieke vragen, met workshops op maat of met filmtechnieksets. Bekijk de website van de hub in jouw regio of benader ze direct.

Filmhub Noord
<https://filmeducatie.nl/hub-noord>

Filmhub Noord-Holland
<https://filmeducatie.nl/hub-noord-holland>

Filmhub Zuid-Holland
<https://filmeducatie.nl/hub-zuid-holland>

Filmhub Midden
<https://filmeducatie.nl/hub-midden>
of mail Jurjen Dijkstra
jurjen@filmhubmidden.nl

Filmhub Oost
<https://filmeducatie.nl/hub-oost>
of mail Laura Slakhorst
Laura.slakhorst@filmhuboost.nl

Filmhub Zuid
<https://filmeducatie.nl/hub-zuid>
of mail Joni Cousins
joni@filmhubzuid.com

